

Meddelelse fra Kommissionen — EU-retningslinjer for bedste praksis i forbindelse med frivillige certificeringsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer

(2010/C 341/04)

1. INDLEDNING

I de seneste år er der etableret betydeligt flere frivillige certificeringsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer. En opgørelse udarbejdet for Kommissionen i 2010 ⁽¹⁾ viser over 440 forskellige ordninger, hvoraf hovedparten er etableret i det seneste tiår.

Certificeringsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer skaber sikkerhed for (via en certificeringsmekanisme), at visse nærmere specificerede egenskaber eller træk ved produktet eller dets produktionsmetode eller -system er overholdt. De omfatter mange forskellige initiativer, som fungerer i forskellige led i fødevareforsyningskæden (før eller efter bedriftsleddet, hele eller en del af fødevareforsyningskæden, alle sektorer eller blot et enkelt markedssegment osv.). De kan fungere mellem virksomheder (B2B) (hvor supermarkedet eller forarbejdningsvirksomheden er den tiltænkte endelige modtager af oplysningerne) eller mellem virksomheder og forbrugere (B2C). De kan gøre brug af logoer, men mange, navnlig B2B-ordningerne, gør det ikke.

Mens der i forbindelse med certificeringsordninger pr. definition anvendes attestation foretaget af tredjemand, findes der andre ordninger på markedet, der fungerer på grundlag af et mærke eller et logo (ofte registreret som et varemærke) uden nogen certificeringsmekanisme. Man bliver tilsluttet disse ordninger ved selvcertificering eller ved udvælgelse foretaget af den ansvarlige for ordningen. I overensstemmelse med de definitioner, der er anført i afsnit 2, vil disse ordninger blive benævnt »selvcertificeringsordninger«. Det er mest hensigtsmæssigt at anvende certificering, hvis der er tale om komplekse påstande, der er fastsat i detaljerede varespecifikationer og kontrolleres regelmæssigt. Selvcertificering er mere hensigtsmæssig i forbindelse med relativt ukomplicerede påstande (med et enkelt tema).

Udviklingen af certificeringsordninger drives især frem af faktorer som på den ene side f.eks. samfundsmæssige krav om bestemte egenskaber ⁽²⁾ ved produktet eller produktionsprocessen (hovedsagelig B2C-ordninger) og på den anden side erhvervsdrivendes ønske om at sikre, at leverandørerne opfylder særlige krav (hovedsagelig B2B-ordninger). På fødevaresikkerhedsområdet har lederne af fødevare- og foderstofvirksomheder ifølge forordning (EF) nr. 178/2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen ⁽³⁾ det primære ansvar for at sikre og kontrollere, at fødevarelovgivningens krav til fødevarer og foder opfyldes. Navnlig store aktører i fødevareforsyningskæden anvender certificeringsordninger for at sikre sig, at et produkt opfylder kravene, og for at beskytte deres renommé og ansvar, hvis der skulle ske noget af betydning for fødevaresikkerheden.

Der er naturligvis ikke behov for privat certificering til at påvise efterlevelse af lovkrav. Private certificeringsordninger i landbrugs- og fødevaresektoren skal fortsat være frivillige. Når erhvervsdrivende anvender certificering af, at grundlæggende krav overholdes, for at fremme transaktioner med andre aktører i fødevarekæden, bør det være klart, at denne praksis ikke kan anvendes til at differentiere produkter på markedet.

Certificeringsordningerne kan medføre fordele:

- for mellemlæddene i fødevareforsyningskæden ved at sikre standarder og derved beskytte ansvar og renommé for produkt- og mærkningsanprisninger
- for producenterne ved at øge markedsadgang, markedsandel og produktavancer for certificerede produkter, og potentielt også ved at øge effektiviteten og reducere transaktionsomkostningerne, og
- for forbrugerne ved at stille pålidelige og troværdige oplysninger til rådighed om produkt- og procesegenskaber.

Nogle interessenter har påpeget, at de private ordninger kan have visse ulemper:

- hindringer for det indre marked ⁽⁴⁾
- tvivl om, hvorvidt ordningernes krav er gennemskuelige og påstandene troværdige, især for ordninger, der certificerer overholdelsen af minimumskrav
- muligheder for at vildlede forbrugerne
- omkostninger og byrder for landmændene, især når de er nødt til at deltage i flere ordninger for at imødekomme kravene fra køberne

⁽¹⁾ Undersøgelse foretaget af Areté for GD for Landbrug; se http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm

⁽²⁾ F.eks.: dyrevelfærd, miljømæssig bæredygtighed og fairtrade.

⁽³⁾ EFT L 31 af 1.2.2002, s. 1.

⁽⁴⁾ I sin meddelelse »En bedre fungerende fødevareforsyningskæde i Europa« (KOM(2009) 591) anførte Kommissionen, at den ville revidere udvalgte miljønormer og oprindelsesmærkningsordninger, som kan være til hinder for den grænseoverskridende samhandel.

- risiko for, at producenter, der ikke deltager i vigtige certificeringsordninger, presses ud af markedet og
- påvirkning af den internationale handel, især med udviklingslandene ⁽¹⁾.

Kommissionen har noteret sig, at spørgsmålet om vildledning af forbrugerne som følge af forskellige ordninger, der har samme formål, er taget op på privat initiativ ⁽²⁾ med det formål at udarbejde »adfærdskodekser« for private normsættende organisationer, der navnlig opstiller sociale og miljømæssige normer. Desuden har visse fortalere for de gældende ordninger allerede truffet foranstaltninger til at harmonisere kravene med lignende ordninger, og en række eksisterende certificeringsordninger (hovedsagelig på B2B-niveau) er fremkommet på baggrund af en harmonisering af forskellige individuelle standarder.

1.1. Typen af ordninger

Ordningerne er meget forskellige med hensyn til anvendelsesområde, formål, struktur og funktionsmåder. Én vigtig forskel mellem ordningerne afgøres som nævnt af, om der anvendes en procedure med attesting foretaget af tredjemand. Efter det kriterium opdeles ordningerne i selvcertificeringsord-

ninger på den ene side og certificeringsordninger på den anden. Der kan også sondres mellem certificeringsordningerne ud fra, om de fungerer mellem virksomheder (B2B) eller har til formål at tilvejebringe oplysninger fra virksomhedskæden til forbrugeren (B2C).

Et tredje vigtigt klassifikationskriterium angår, hvad der vurderes: produkter og processer (hovedsagelig B2C) eller styringssystemer (hovedsagelig B2B). Hvad angår de specificerede krav, kan ordningerne attestere opfyldelse af myndighedsbestemmelser (minimumskrav), eller de kan tilføje mere vidtgående kriterier (over minimumskravene). Denne sondring er det ikke altid let at foretage, for på den ene side kombinerer ordningerne ofte minimumskriterier på nogle områder med højere krav på andre, og på den anden side er der navnlig på miljø- og landbrugsområdet minimumskrav, hvorefter de erhvervsdrivende skal anvende god og bedste praksis og bedømme spørgsmålet om fornøden omhu, og det betyder, at de konkrete foranstaltninger, der træffes, kan variere aktører og medlemsstater imellem. De tekniske krav i nogle certificeringsordninger anvendes faktisk af de erhvervsdrivende til at fortolke og konkretisere disse generelle forpligtelser.

Nedenstående tabel illustrerer denne klassifikation:

Klassifikation af ordninger

Type af attesting:	Selvcertificering	Certificering (attesting foretaget af tredjemand)	
Målgruppe:	B2C	B2C	B2B
De specificerede kravs genstand:	produkter og processer	hovedsagelig produkter (inkl. tjenesteydelser) og processer	hovedsagelig styringssystemer
Kravenes indhold:	hovedsagelig over minimum	hovedsagelig over minimum	minimum og over minimum

Retningslinjerne vil have fokus på de certificeringsordninger, der er anført i højre side af ovenstående tabel.

1.2. Retningslinjernes formål

I sin meddelelse om kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter ⁽³⁾ anførte Kommissionen, at der i lyset af udviklingen og initiativer i den private sektor ikke var behov for lovgivning til at imødegå de mulige ulemper i certificeringsordninger på daværende tidspunkt ⁽⁴⁾. På grundlag af bemærkninger fra interessenter forpligtede Kommissionen sig i stedet til at udarbejde

retningslinjer for certificeringsordninger vedrørende landbrugsprodukter og fødevarer i samråd med den Rådgivende Gruppe for Kvalitet ⁽⁵⁾.

Disse retningslinjer har til formål at beskrive de bestående lovrammer og bidrage til at forbedre gennemsigtigheden, troværdigheden og effektiviteten af de frivillige certificeringsordninger og sikre, at de ikke strider mod lovkravene. De fremhæver bedste praksis i forbindelse med anvendelsen af sådanne ordninger og giver derved nogle retningslinjer for, hvordan man kan:

- undgå at vildlede forbrugerne og øge gennemsigtigheden og klarheden af ordningernes krav

⁽¹⁾ Dette spørgsmål om private standarder har været drøftet i WTO's SPS-komite.

⁽²⁾ F.eks. den internationale alliance for social og økologisk akkreditering og mærkning (ISEAL) (<http://www.isealalliance.org>).

⁽³⁾ KOM(2009) 234.

⁽⁴⁾ Denne konklusion byggede på en tilbundsgående konsekvensanalyse, hvor der blev set nærmere på flere forskellige muligheder (se »Certification schemes for Agricultural Products and Foodstuffs«; http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/com2009_234/ia_annex_d_en.pdf).

⁽⁵⁾ Den Rådgivende Gruppe for »Kvalitet i Landbrugsproduktionen«, oprettet i henhold til Kommissionens afgørelse 2004/391/EF; EFT L 120 af 24.4.2004, s. 50.

- reducere den administrative og finansielle byrde for landmænd og producenter, herunder i udviklingslandene, og
- sikre overholdelse af reglerne for EU's indre marked og certificeringsprincipperne.

Retningslinjerne er primært rettet mod udviklere af ordninger og erhvervsdrivende.

Det er frivilligt at anvende retningslinjerne. Efterlevelse af disse retningslinjer indebærer ikke, at Kommissionen har godkendt kravene i ordningerne. Retningslinjerne har ingen retlig status i EU, og de har ikke til formål at ændre EU-lovgivningens krav.

Endelig bør de ikke opfattes som en juridisk fortolkning af EU-lovgivningen, da Den Europæiske Unions Domstol har enekompetence til at foretage sådanne fortolkninger.

2. ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

2.1. Anvendelsesområde

Retningslinjerne finder anvendelse på frivillige certificeringsordninger, der vedrører:

- landbrugsprodukter, uanset om de er bestemt til konsum (også foder)
- fødevarer omfattet af artikel 2 i forordning (EF) nr. 178/2002 og
- processer og styringssystemer i forbindelse med produktionen og forarbejdningen af landbrugsprodukter og fødevarer.

Retningslinjerne finder ikke anvendelse på offentlig kontrol udført af offentlige myndigheder.

2.2. Definitioner ⁽¹⁾

1. Specificeret krav: anført behov eller forventning.

⁽¹⁾ Baseret på EN ISO/IEC 17000 Overensstemmelsesvurdering — Ordliste og generelle principper.

2. Overensstemmelsesvurdering: påvisning af, at specificerede krav til et produkt, en proces, et system, en person eller et organ er opfyldt.
3. Gennemgang: kontrol af, om udvælgelses- og bestemmelsesaktiviteterne og resultaterne af disse aktiviteter er egnede, tilstrækkelige og effektive, hvad angår opfyldelsen af de specificerede krav.
4. Attestering: udstedelse af en erklæring, der bygger på en beslutning truffet efter en gennemgang, om, at opfyldelsen af de specifikke krav er påvist.
5. Selvcertificering: attestering foretaget af førstepart. I disse retningslinjer anvendes udtrykket »selvcertificeringsordninger« om kollektive ordninger og mærkningsanprisninger, som ikke er certificeret, og som er baseret på producentens selvcertificering.
6. Certificering: attestering foretaget af tredjemand vedrørende produkter, processer, systemer eller personer.
7. Akkreditering: attestering foretaget af tredjemand vedrørende et organ som bevis for organets kompetence til at udføre specifikke opgaver. I EU ⁽²⁾ forstås ved akkreditering en attestering foretaget af et nationalt akkrediteringsorgan af, at et overensstemmelsesvurderingsorgan opfylder de krav, der stilles til organer, der skal udføre en given overensstemmelsesvurderingsaktivitet, og som er fastsat i harmoniserede standarder, efter omstændighederne suppleret med andre krav, herunder krav, der stilles i relevante sektorordninger.
8. Kontrol: undersøgelse af et produkt/design, et produkt, en proces eller et anlæg og bestemmelse af, om der foreligger overensstemmelse med specifikke krav eller, på grundlag af en faglig vurdering, med generelle krav.
9. Audit: en systematisk, uafhængig og dokumenteret proces, hvis formål er at fremskaffe optegnelser, konstateringer eller andre relevante oplysninger og bedømme dem objektivt for at afgøre, i hvilket omfang de specificerede krav er opfyldt.

3. EKSISTERENDE RETLIGE BESTEMMELSER PÅ EU-PLAN

3.1. Regler for anvendelsen af ordninger

Certificeringsordninger, der anvendes i EU, er omfattet af følgende grundlæggende EU-bestemmelser:

⁽²⁾ Artikel 2, stk. 10, i forordning (EF) nr. 765/2008 om kravene til akkreditering og markedsovervågning i forbindelse med markedsføring af produkter; EUT L 218 af 13.8.2008, s. 30.

- Reglerne for det indre marked. Certificeringstjenesteudbydere kan benytte sig af etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser i henhold til artikel 49 og 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUF-traktaten) og relevante bestemmelser i tjenesteydelsesdirektivet ⁽¹⁾. De må ikke møde uberettigede begrænsninger, når de etablerer sig i andre medlemsstater. De må heller ikke møde uberettigede begrænsninger, når de leverer tjenesteydelser på tværs af grænserne. Certificeringsordningerne må heller ikke føre til, at der i praksis opstår hindringer for varehandelen på det indre marked.
- Reglerne om statslig deltagelse i ordninger. Certificeringsordninger, der støttes af offentlige organer, f.eks. regionale eller nationale myndigheder, må ikke medføre begrænsninger som følge af producenterne nationale oprindelse eller på anden måde hæmme det indre marked. Enhver støtte til certificeringsordninger, som ydes af en medlemsstat eller ved hjælp af statsmidler som omhandlet i EUF-traktatens artikel 107, skal være i overensstemmelse med statsstøtte-reglerne.
- Konkurrencereglerne. Certificeringsordninger må ikke medføre konkurrencebegrænsende adfærd, herunder bl.a.:
 - horisontale eller vertikale konkurrencebegrænsende aftaler
 - udelukkelse af konkurrerende virksomheder fra markedet foretaget af en eller flere virksomheder med en stærk markedsposition (f.eks. ved at hindre konkurrerende køberes adgang til leverancer og/eller konkurrerende leverandørers adgang til distributionskanaler)
 - forhindring af, at markedsaktører, der opfylder de relevante forudsætninger, får adgang til certificeringsordningen
 - forhindring af, at parter i ordningen eller andre tredje-parter udvikler, producerer og markedsfører alternative produkter, der ikke opfylder de specifikationer, der er fastlagt i ordningen.
- Bestemmelserne om forbrugerinformation og mærkning ⁽²⁾. Reklamer for og mærkningen og præsentationen af fødevarer må ikke være af en sådan art, at køberen vildledes i væsentlig grad, især:

- om levnedsmidlets beskaffenhed, herunder særlig om dets art, identitet, egenskaber, sammensætning, mængde, holdbarhed, oprindelsessted eller det sted, hvor levnedsmidlet kommer fra, fremstillings- eller frembringelsesmåde
- ved at tillægge det pågældende levnedsmiddel virkninger eller egenskaber, som det ikke har
- ved at give indtryk af, at det pågældende levnedsmiddel har særlige egenskaber, når alle lignende levnedsmidler har samme egenskaber.

Ordninger, der kun certificerer overholdelse af lovkrav, må ikke give indtryk af, at de certificerede produkter har særlige egenskaber, der adskiller sig fra lignende produkters egenskaber. Ordningerne må heller ikke miskreditere eller gå i retning af at miskreditere andre produkter på markedet eller pålideligheden af den offentlige kontrol.

Endelig må mærkningen, annonceringen og præsentationen af fødevarer ikke kunne vildlede forbrugerne, jf. direktivet om urimelig handelspraksis ⁽³⁾.

- EU tager hensyn til sine internationale forpligtelser, navnlig kravene i WTO-aftalen om tekniske handelshindringer, når der indføres en procedure for overensstemmelsesvurdering i en given lovgivning.

3.2. Regler om ordningernes indhold

Der findes endvidere specifik lovgivning om mange emner, der er omfattet af kravene i certificeringsordninger (f.eks. lovgivningskrav vedrørende fødevarer sikkerhed og -hygiejne ⁽⁴⁾, økologisk landbrug, dyrevelfærd, miljøbeskyttelse, handelsnormer for specifikke produkter).

På områder, hvor der findes relevante standarder eller relevant lovgivning, skal påstande tage hensyn til og være i overensstemmelse med sådanne standarder eller en sådan lovgivning og henvise hertil i specifikationerne (f.eks. skal ordninger, der anvender anprisninger om økologisk landbrug, være baseret på forordning (EF) nr. 834/2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter ⁽⁵⁾, og ordninger, der benytter ernærings- og sundhedsanprisninger, skal være i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1924/2006 ⁽⁶⁾ og omfattes af den krævede videnskabelige vurdering, der forestås af EFSA).

⁽¹⁾ Direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked; EUT L 376 af 27.12.2006, s. 36.

⁽²⁾ Artikel 2, stk. 1, litra a), i direktiv 2000/13/EF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler samt om reklame for sådanne levnedsmidler; EFT L 109 af 6.5.2000, s. 29.

⁽³⁾ Direktiv 2005/29/EF om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked, EUT L 149 af 11.6.2005, s. 22, samt vejledningen i dets gennemførelse i SEC(2009) 1666.

⁽⁴⁾ Forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer og forordning (EF) nr. 854/2004 af 29. april 2004 om særlige bestemmelser for tilrettelæggelsen af den offentlige kontrol af animalske produkter til konsum; EUT L 139 af 30.4.2004, s. 1.

⁽⁵⁾ EUT L 189 af 20.7.2007, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT L 404 af 30.12.2006, s. 9.

Specielt angående fødevarer sikkerhed og -hygiejne:

- Ordningerne må ikke berøre eller have til formål at erstatte eksisterende officielle standarder og/eller krav, og de må heller ikke foregive at træde i stedet for den offentlige kontrol, der gennemføres af de kompetente myndigheder, med henblik på en offentlig verifikation af, om officielle obligatoriske standarder og krav overholdes.
- Produkter, der markedsføres på grundlag af ordninger, hvor der er fastsat sikkerheds- og hygiejnestandarder, som går ud over de lovmæssige krav, bør ikke averteres eller markedsføres på en måde, der miskrediterer eller går i retning af at miskreditere andre produkter på markedet eller pålideligheden af den offentlige kontrol.

3.3. Regler for overensstemmelsesvurdering, certificering og akkreditering

Regler for, hvordan akkreditering af organer, der foretager overensstemmelsesvurdering på det regulerede område, skal tilrettelægges og gennemføres er fastsat i forordning (EF) nr. 765/2008. Mens denne forordning ikke kræver, at overensstemmelsesvurderingsorganer skal akkrediteres, indgår et sådant krav i anden EU-lovgivning ⁽¹⁾.

Endvidere er de internationalt anerkendte regler for anvendelse af produkt-/proces- eller systemcertificeringsordninger fastsat i Den Internationale Standardiseringsorganisations ISO Guide 65 (EN 45011) eller ISO 17021. Selvom produkt-/proces- eller systemcertificeringsordninger er frivillige initiativer, skal certificeringsorganerne være akkrediteret efter EN 45011/ISO 65 eller ISO 17021 for at kunne udstede produkt-/proces- eller systemcertifikater i forbindelse med en akkreditering.

Overnævnte indskrænker dog ikke anvendelsen af nogen af de relevante krav i EU's fødevarerlov, herunder de generelle målsætninger i artikel 5, stk. 1, i forordning (EF) nr. 178/2002:

»Fødevarerlovningen skal forfølge en eller flere af de generelle målsætninger om et højt niveau for beskyttelse af menneskers liv og sundhed og beskyttelse af forbrugernes interesser, herunder redelig praksis i handelen med fødevarer, om nødvendigt under hensyntagen til beskyttelsen af dyrs sundhed og velfærd, planters sundhed og miljøet«.

⁽¹⁾ F.eks. foreskriver artikel 11, stk. 3, i forordning (EF) nr. 510/2006 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer følgende: »De i stk. 1 og 2 omhandlede produktcertificeringsorganer skal overholde europæisk standard EN 45011 eller ISO/IEC-vejledning 65 (Generelle kriterier for organer, der udfører produktcertificering) og fra 1. maj 2010 være akkrediteret i overensstemmelse hermed«.

Inden for disse rammer omfatter Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 882/2004 om offentlig kontrol med henblik på verifikation af, at foderstof- og fødevarerlovningen samt dyresundheds- og dyrevelfærdsbestemmelserne overholdes ⁽²⁾, visse regler for kompetente myndigheders delegering af offentlige kontrolopgaver til uafhængige tredjeparter (herunder akkrediterings- og rapporteringsforpligtelser).

De garantier, som de offentlige kontrolaktiviteter giver, er minimumsgarantier, som kan blive suppleret af specifikke frivillige certificeringsordninger under hensyntagen til, at enhver tilside-sættelse er omfattet af fødevarerlovningen. Den omstændighed, at der som led i certificeringsordninger foretages en vurdering af overensstemmelsen med minimumskravene, fritager ikke de offentlige kontrolmyndigheder for deres ansvar.

4. ANBEFALINGER VEDRØRENDE DELTAGELSE I OG UDVIKLING AF ORDNINGERNE

1. Ordningerne bør efter gennemskuelige og ikkediskriminerende kriterier være åbne for alle deltagere, der er rede og i stand til at opfylde specifikationerne.
2. Ordningerne bør have en tilsynsstruktur, som gør det muligt for alle berørte interessenter i fødevarekæden (bl.a. landmænd og deres organisationer ⁽³⁾, landbrugs- og fødevarerhandlende, fødevarerindustrien, grossister, detailhandlere og forbrugere) at bidrage til udviklingen af ordningen og til beslutningstagningen på en repræsentativ og afbalanceret måde. Mekanismer for inddragelse af interessenter og de involverede organisationer bør dokumenteres og være offentligt tilgængelige.
3. Forvalterne af ordninger, der anvendes i forskellige lande og regioner, bør gøre det lettere for alle berørte interessenter fra disse regioner at deltage i udviklingen af ordningen.
4. Ordningernes krav bør udvikles af tekniske ekspertkomitéer og fremlægges for en bredere gruppe interessenter, så de kan bidrage.
5. Forvalterne af ordningerne bør sikre, at de berørte interessenter deltager i udviklingen af kontrolkriterier og tjeklister samt i udformningen og fastsættelsen af tærskler for sanktioner.
6. De, der forvalter ordningerne, bør sikre en løbende udvikling af dem ved hjælp af feedbackmekanismer og regelmæssigt at gennemgå reglerne og kravene under inddragelse af de berørte parter. Ikke mindst bør deltagerne i en ordning inddrages i dens fremtidige udvikling.

⁽²⁾ EUT L 165 af 30.4.2004, s. 1.

⁽³⁾ F.eks. kooperativer.

7. For at undgå unødvendige tilpasningsomkostninger for deltagerne i ordningen, bør ordningens krav kun ændres, når det er berettiget. Deltagerne i ordningen skal have meddelelse om enhver ændring af ordningens krav i god tid.

8. Ordningerne bør omfatte kontaktinformation vedrørende al dokumentation i forbindelse med ordningen (herunder på et websted), og der bør fastlægges en procedure til at modtage og besvare bemærkninger til ordningen.

5. ANBEFALINGER VEDRØRENDE ORDNINGERNES KRAV OG DE FREMSATTE PÅSTANDE

5.1. Klarhed og gennemsigtighed af ordningernes krav og af de fremsatte påstande

1. De sociale, miljømæssige, økonomiske og/eller juridiske formål bør klart fremgå af ordningerne.

2. Påstande og krav bør have tydelig forbindelse til ordningens formål.

3. Ordningens anvendelsesområde med hensyn til produkter og/eller processer bør være klart afgrænset.

4. Ordningernes specifikationer⁽¹⁾, herunder et offentligt resumé, bør være frit tilgængelige (f.eks. på et websted).

5. I forbindelse med ordninger, der anvendes i forskellige lande, bør der stilles oversættelser af specifikationerne til rådighed, hvis potentielle deltagere eller certificeringsorganer fremsætter behørigt begrundet anmodning herom.

6. Specifikationerne for ordningerne bør være klare, tilstrækkeligt detaljerede og letforståelige.

7. I forbindelse med ordninger, hvor der anvendes logoer eller mærker, bør der gives oplysninger om, hvor forbrugerne kan finde yderligere oplysninger om ordningen, f.eks. en internetadresse, enten på produktemballagen eller på salgsstedet.

8. Det bør klart fremgå af ordningerne (f.eks. på deres websted), at der kræves certificering fra et uafhængigt organ, og der bør gives kontaktoplysninger for certificeringsorganer, der udfører denne tjeneste.

⁽¹⁾ Der kan være behov for at gøre undtagelser, når specifikationerne for ordningen er baseret på standarder, som ikke er frit tilgængelige (f.eks. ISO- og EN-standarder).

5.2. Evidensgrundlag for ordningernes påstande og krav

1. Alle påstande bør være baseret på objektive og verificerbare beviser og videnskabeligt holdbar dokumentation. Disse dokumenter bør være frit tilgængelige, f.eks. på et websted⁽²⁾.

2. Kravene i ordninger, der anvendes i forskellige lande og regioner, bør tilpasses i overensstemmelse med de relevante lokale landbrugsøkonomiske, samfundsøkonomiske og retlige betingelser og landbrugspraksisser, samtidig med at der sikres ensartede resultater på tværs af de forskellige sammenhænge.

3. Det bør fremgå klart af ordningerne (f.eks. på et websted), om, på hvilke punkter og i hvilket omfang deres specifikationer er mere vidtgående end de relevante lovkrav, herunder på rapporterings- og kontrolområdet, hvis det er relevant.

6. ANBEFALINGER VEDRØRENDE CERTIFICERING OG KONTROL

6.1. Certificeringens upartiskhed og uafhængighed

1. Certificeringen af overensstemmelse med ordningens krav bør udføres af et uafhængigt organ, der er akkrediteret:

— af det nationale akkrediteringsorgan, som medlemsstaterne har udpeget i medfør af forordning (EF) nr. 765/2008 i overensstemmelse med relevante europæiske eller internationale standarder og vejledninger, der stiller generelle krav til organer, der driver produktcertificeringssystemer, eller

— af et akkrediteringsorgan, der har undertegnet den multilaterale aftale om gensidig anerkendelse (MLA) for produktcertificering under det internationale akkrediteringsforum (IAF).

2. Ordningerne bør kunne certificeres af ethvert kvalificeret og akkrediteret certificeringsorgan uden geografiske begrænsninger.

6.2. Kontrol

Som generelt princip bør kontrollen være effektiv, klar, gennemsigtig, baseret på dokumenterede procedurer og omfatte verificerbare kriterier, der ligger til grund for påstandene i certificeringsordningen. Utilfredsstillende kontrolresultater bør føre til passende foranstaltninger.

1. Deltagerne i ordningen bør underkastes regelmæssig kontrol. Der bør være klare og dokumenterede procedurer for kontrollen, herunder med hensyn til hyppighed, prøvetagning og laboratorieundersøgelser/analytiske test i forbindelse med parametre i relation til certificeringsordningens anvendelsesområde.

⁽²⁾ Der bør gøres en undtagelse for fortrolige oplysninger og/eller fortrolig viden, som bør anføres klart.

2. Kontrollhyppigheden bør fastsættes under hensyntagen til tidligere kontrolresultater, iboende risici som følge af produkt-, proces- eller styringssystemet samt eksistensen af interne audits i kollektive producentorganisationer, som kan supplere den kontrol, der gennemføres af tredjemand. Den ansvarlige for ordningen bør fastsætte en mindste kontrolhyppighed for alle deltagerne i ordningen.

3. Der bør foretages en systematisk evaluering af resultaterne af kontrollen.

4. Som hovedregel bør der anvendes uanmeldt kontrol og kontrol med kort varsel (f.eks. inden for 48 timer).

5. Kontrol og audit bør være baseret på offentligt tilgængelige retningslinjer, tjeklister og planer. Kontrollkriterierne bør være tæt knyttet til ordningens krav og de dertil svarende påstande.

6. Der bør være klare og dokumenterede procedurer for, hvad der skal ske ved manglende overholdelse, og de bør gennemføres effektivt. Der bør fastlægges diskvalifikationskriterier, som kan medføre:

— at certifikatet ikke udstedes eller kaldes tilbage

— at medlemskabet ophæves eller

— at den pågældende indberettes til det relevante offentlige håndhævelsesorgan.

Disse diskvalifikationskriterier bør omfatte i det mindste manglende opfyldelse af grundlæggende lovmæssige krav på det område, som certificeringen vedrører. Tilfælde af manglende overholdelse, der forringer sundhedsbeskyttelsen, bør anmeldes til de relevante myndigheder i overensstemmelse med lovgivningskravene.

7. Kontrollen bør have fokus på at analysere de verificerbare kriterier, der ligger til grund for påstande i certificeringsordningerne.

6.3. Omkostninger

1. Forvalterne af ordningerne bør offentliggøre (eventuelle) medlemskontingenter og kræve, at certificeringsorganerne offentliggør omkostningerne ved certificering og kontrol for forskellige typer af deltagere i ordningerne.

2. Opkræves der forskellige kontingenter af forskellige deltagere i ordningen, bør forskellene være velbegrundede og forholdsmæssige. De bør ikke tjene til at afholde visse grupper af

potentielle deltagere, f.eks. fra andre lande, fra at deltage i den pågældende ordning.

3. Opnås der omkostningsbesparelser ved gensidig anerkendelse og anvendelse af referenceværdier, bør de videregives til de erhvervsdrivende, der er omfattet af kontrol og audit.

6.4. Auditorers/kontrollanters kvalifikationer

Som generelt princip bør auditorer/kontrollanter være upartiske, kvalificerede og kompetente.

Auditorer, der foretager certificeringsaudit, bør være i besiddelse af den relevante viden i den pågældende sektor og arbejde for certificeringsorganer, der er akkrediteret i henhold til de relevante europæiske eller internationale standarder og retningslinjer for produktcertificeringsordninger og ordninger for certificering af styringssystemer. De kompetencer, der kræves af auditorerne, bør beskrives i specifikationerne for ordningerne.

6.5. Bestemmelser om mindre producenter

Ordningerne bør omfatte bestemmelser, som muliggør og fremmer små producenters deltagelse i ordningen (navnlig for små producenter fra udviklingslandene, hvor dette er relevant).

7. ANBEFALINGER OM GENSIDIG ANERKENDELSE OG ANVENDELSE AF REFERENCEVÆRDIER/OVERLAPNING MED ANDRE ORDNINGER

1. Når ordninger breder sig til en ny sektor og/eller deres anvendelsesområde udvides, bør behovet for ordningen begrundes. Når det er muligt, bør forvalterne af ordningerne udtrykkelig henvise (f.eks. på deres websted) til andre relevante ordninger, der anvendes i samme sektor, politiske område eller geografiske region og påpege fællestræk mellem tilgangene. De bør aktivt undersøge mulighederne for gensidig anerkendelse for dele af eller alle ordningernes krav.

2. På områder, hvor det har vist sig, at ordninger har delvis eller hel overlapning med kravene i andre ordninger, bør ordningerne omfatte anerkendelse eller hel eller delvis accept af den kontrol og audit, der allerede foretages i forbindelse med disse ordninger (for at undgå fornyet audit af de samme krav).

3. Hvis der ikke kan opnås gensidig accept, bør forvalterne af ordningerne arbejde for kombinerede audit på basis af kombinerede auditlister (dvs. én kombineret tjekliste og én kombineret audit for to eller flere forskellige ordninger).

4. I forbindelse med ordninger, hvis krav overlapper hinanden, bør kravene til auditprotokoller og dokumentation også harmoniseres i så vid udstrækning, det er praktisk og juridisk muligt.